

Joan Todó

26 Octubre 2021

Joan Todó és escriptor. Ha publicat poesia, recollida a *La vista als dits* (2021), un llibre de contes, *A butxacades* (2011), i dues novel·les, *L'horitzó primer* (2013) i *La verda és porta* (2021; és també un intent de biografia de Quim Soler), a banda d'un relat llarg, «El final del món», inclòs dins *La recerca del flamenc* (2015). Després del seu segon llibre de relats, *Lladres* (2016), ha publicat el perfil biogràfic de Gregori Estrada *Respirar el segle* (2017) i una *Guia sentimental del Delta de l'Ebre* (2018). També ha traduït, entre altres coses, un llibre de poemes de Mark Strand (*Rufaga d'un*, 2016) i ha col·laborat com a crític literari en revistes com *Caràcters*, *L'Avenç* o *La Lectora*.

Joaquim Soler i Ferret (1940-1993) va ser sobretot novel·lista. Entre d'altres, va publicar *Laberint sense* (1978), *El fantasma del Fluvià* (1981), *Una furtiva llàgrima* (1982), *Cambra de bany* (1985) i *El silenci de la musculatura* (1987); *París-Bis* va aparèixer pòstumament el 2013. El seu únic recull de contes, *A una sola veu*, va guanyar el premi Víctor Català i es va publicar el 1992. A banda d'això, va conduir durant anys l'espai radiofònic *La porta dels somnis*, a Catalunya

Ràdio.

La carrera de contista de Joaquim Soler i Ferret, més enllà d'*A una sola veu*, està recollida a «*Essa*» de Dracs, un volum que, després que morís, recollia els seus contes per a Ofèlia Dracs, tant els que havien aparegut en els cinc volums publicats pel col·lectiu com uns pocs més destinats a projectes que no van arribar a port. No hi ha gran cosa més, i és una llàstima. Aquest que llegireu ara, per exemple, és un relat que va aparèixer al setmanari *El Món* el 10 de maig de 1985. Altres relats van aparèixer a la revista del Centre de Lectura de Reus, a *l'Avui*, a *El Triangle*. Algun només el va llegir a la ràdio. Encara en trobaríem d'inèdits i algun d'ells potser és de les millors coses que va fer.

«Minnesota, Horse and King» no és ni dels millors ni dels pitjors, però és representatiu de tot Soler. I aquesta representativitat permet entendre per què és una llàstima que no s'hi dedicés més: aquí, dins dels límits d'un conte, podia deixar-se anar sense la necessitat de sotmetre's a una estructura novel·lesca, sense l'obligació de mantenir una tensió narrativa sostinguda, de fingir que s'interessava per un personatge que, com l'Hebdomi d'*Una furtiva llàgrima*, tot just és el testimoni que acompanya el lector per un encadenament de prodigis. Amb un espai com aquest en tenia prou per ser ell: podia acumular acudits deslligats, enllaçar petits nuclis d'imaginació, deixar anar les seves dèries (Vivaldi, Woody Allen, les portes verdes), armar una petita cósmica. Tant de bo s'hi hagués dedicat més, sí.

Minnesota, Horse and King

Era un congrés d'inventors i aquell any, en el subdepartament d'Enginyers per a la Seguretat en Entitats Bancàries, s'hi va produir una petita revolució. Hi havia un grup de joves inventors, acabats de sortir de la Facultat d'Inventiva de la Universitat de Minnesota, que proposaven un seguit d'idees que hom no sabia si classificar d'utòpiques, revolucionàries o bé folles. El més jovenet, amb cara d'haver-se escapat d'un portaavions de pel·lícula de guerra, estava especialitzat en alarmes.

—De vegades, quan faig les meves ponències als executius, els dic que les alarmes són tan sensibles que poden ser comparades amb el cor d'un home enamoradís: es disparen soles i en el moment més impensat. Al meu poble hi havia una alarma d'una casa de canvi que estava col·locada a la façana a l'alçada de l'entresol, prop d'un balcó d'una casa de veïns i cada vegada que el nen de bolquers feia el rotet l'alarma es disparava. Els pares ja ho sabien i fins que no sentien la sirena no deixaven estar tranquil el nen amb terribles cops a l'esquena.

Per tot allò que exposava, i més, el jove inventor llicenciat proposava unes sirenes d'alarma que fossin més variades, més creatives: alarmes que possessin en marxa les *Quatre estacions* de Vivaldi, l'himne de la policia, una altra amb *L'estaca*, o bé gravacions de veus comminatòries com és ara un discurs del papa de Roma sobre l'avortament, etcètera. Sempre segons el caràcter i tarannà de l'entitat a protegir.

Però potser l'invent més revolucionari —si és que tractant-se de qüestions bancàries hom pot emprar el terme *revolució*—, l'invent més revolucionari de segur que era aquella mena de tinta simpàtico-mimètico-metamorfòsica amb la qual es podien imprimir els bitllets de banc i enxampar sempre els lladregots que pretenguessin fer-se'ls seus sense acotar el llom. El secret estava en la química nuclear dels pigments verdosos que permetia, per un peculiaríssim sistema de control remot, poder canviar el dibuix del paper moneda. De manera que quan els pispes anessin a celebrar l'èxit del robatori, en anar a pagar amb els bitllets acabats de guanyar amb la suor de les seves corredisses, en comptes de tenir impresa la clàssica pallissa de sempre, aquesta hagués mutat en textos de l'estil de: «El Banc d'Amèrica pagarà al portador una estada de quinze anys a la presó de l'Estat de Minnesota, sota la vigilància atenta del Governador, el Caixer i el Clauer». En el lloc on abans hi havia l'efígie de George Washington, hi apareixeria la foto de l'alcaid, o la de Woody Allen amb una pistola de sabó, o bé el bust de Chaplin amb el clàssic vestit de ratlles. L'inventor d'aquesta meravella de la dissuasió pecuniària, que tenia la cara feta un mapa de pigues de to torrat, proposava que al dors dels bitllets, en el lloc de les clàssiques frases lapidàries i les numeracions correlatives, hi apareguessin lletres com és ara el «Rock de la cárcel», «La plaga», «Reloj no marques las horas», «La puerta verde», o bé la lletra d'un tango ad hoc. Però potser aquesta darrera part de la seva proposta ja era massa.

—Oh, i això no és tot, ara tinc a mig inventar uns bitllets de banc de curs normal que en accionar el radioestimulador patentat, es dissoldran a les butxaques dels malfactors, bo i corroit-los-hi la roba i fins la pell i les carns.

—Fantaaaàstic!

—O sigui que allò de gratar-se les butxaques tindrà tot un bellíssim i novíssim sentit.

—Sí, però ¿i com s'ho farà perquè no cremi les butxaques de la gent honesta?

—Doncs molt senzill: pel mateix sistema que ara proposo per als bitllets mutants, o sigui que tothom, en sortir del banc, hagi de passar

lentament, tot el paper moneda que tregui, pel túnel de neutralització.

Entre aquell estol de joves promeses de la inventiva, hi havia una dona d'uns vint-i-cinc o bé vint-i-set anys. Era pèl-roja, duia els cabells llarguíssims i se'ls pentinava com si fossin un avet alpí. Ella, de tota la colla dels de la University of Minnesota, era la menys racional de tots, però la que posseïa un innat sentit de la inventiva més desenvolupat. Entre d'altres coses, tenia la patent d'uns vidres per a finestres de bancs, o similars, que retroprojectaven una mena de filmació que feia creure, als que estaven dins l'establiment, que fora al carrer hi havia tota la bòfia de la ciutat encerclant l'edifici. També havia investigat i mig provat uns brolladors de material viscos i d'elevat poder adherent que, situats arran de terra, escopien als peus una impossibilitat material de desplaçar-se, i ja no diguem de fugir. Per aquells dies estava en tractes amb una indústria que duia el curiosíssim nom de Minnesota, Horse and King, per iniciar els plans de fabricació d'una porta de seguretat que s'obria per un curiós sistema d'identificació de la veu de l'amo. De manera que el senyor de la casa arribava i deia: «Bonica, obre't que entro» i la porta, plaf, oberta de bat a bat. També podia programar-se perquè atengués a la veu dels amics i habituals de la casa, o bé de l'empresa. Fins i tot podia fer cas al lladruc d'un gos concret i, a més a més, sempre que li sorgís un dubte d'identificació, per lleuger que fos, estava previst que demanés una cançó, a guisa de clau preestablerta. Això solucionava el problema d'una afonia repentina per part d'algun dels usuaris. Perquè uns amics d'ella que en tenien una de prototip a prova, la primera nit que van anar al cine, justament a veure *Porte des Lilas* (quines casualitats té la vida, ¿oi?), doncs es veu que feia una nit fredíssima i el cop d'aire sobtat en sortir del local els va fer passar més de tres ronques hores garlant i esgargamellant-se davant la maleïda porta, fins que va passar algú que els va denunciar i, l'endemà, l'amiga inventora els va haver de rescatar d'un petit manicomi local, de grandioses portes blanques.

—I pensin que aquesta porta l'he batejada amb el boniquíssim nom de *His master's door*. Però el meu gran invent és la lectora transmissora semi-telepàtico-cibernètica. Pot enviar i rebre a grans distàncies el que estigui pensant una persona que s'hi posi ben a prop. Mirin quin és l'últim missatge que m'ha arribat aquest migdia des de Minnesota... Bé, no facin gaire cas del contingut, es tracta d'una cosa del meu promès, que és poeta... bé, seria poeta si a casa seva li ho haguessin permès.

Arrencà un fragment de paper del corró:

Si m'esperassis, amor meu, a la petita plaça de qualsevol d'aquests minsos poblets d'Europa, jo te'n regalaria la font amb un doll fet de frescos signes d'admiració. I els til·lers es gronxarien al compàs de les nostres besades, quan el vent tardoral aixecaria aquella polseguera que maquilla els bancs de parcs i places de peculiars zebres estantisses. Després, fins i tot podria posar-te a la falda la mínima pluja que cap al tard col·locaria els accents necessaris sobre la nostra conversa. Ai aquella vela del cafè del casino, sempre vestida de presidiari i ajaçada sobre un faristol de porxadades inclinacions.

També s'acostaria el gos de la fleca i, capcot, ens lleparia la por de no ser.

Després, a poc a poquet, la tarda aniria fent-se gran, graaaan i se'ns engoliria foscament a tots, sense contemplacions. Tu, però, amor, abans de desaparèixer, gemegaries una mica.

—Què me'n diuen, perfecte, ¿oi? Sí, sí, sí, pot emmagatzemar el missatge rebut en una memòria amb impressora, com vostès mateixos han comprovat... Bé, els haig d'aclarir que el meu promès i jo fa poc temps que festegem i encara no em coneix del tot: si a mi se m'anés a

engolir la tarda no gemegaria pas, ni de bon tros; jo inventaria alguna cosa per tancar la boca de la tarda.

Categoria : El recuperat

Etiquetes : Joan Todó, Joaquim Soler i Ferret

Bloc a WordPress.com.